

Kaartkataloogide retrokonversioon

ettekannet Kääriku talveseminaril 2006. a. 8-9. märts

Signe Tõnisson

Retrokonversiooni, kui ELNET Konsortsiumi arendustegevust, võib jagada kaheks etapiks (M. Reiali poolt väljapakutud moel):

- **1999-2002** ELNET Konsortsiumi kui arenduste teostaja – palgatud töötajad, konsortsiumikeskne koordineerimine
- **2003-2006** ELNET Konsortsium kui katusorganisatsioon – ülevaadete koostamine, informeerimine, kulud kannavad liikmesraamatukogud

I etapp

Aastal 1999 käivitati ELNET Konsortsiumi juures viis projekti kaartkataloogide konverteerimiseks ehk kaartkataloogides leidunud andmete sisestamiseks ühisesse elektronkataloogi ESTER.

Projekt EESTIKEELNE RAAMAT ...1917

Projekt EESTIS ILMUNUD RAAMAT 1918-1944

Projekt EESTIS ILMUNUD RAAMAT 1945-1991

Projekt EESTI PERIOODIKA

Projekt VÄLISKIRJANDUSE RETROSPEKTIIVNE KONVERTEERIMINE

Kaartkataloogide konverteerimise prioriteediks valiti **Eesti rahvusbibliograafia** (hõlmab Eestis ilmunud, eesti keeles, Eesti autoritelt ning Eesti maa ja rahva kohta ilmunud teavikuid).

Projekte finantseeriti 2002. a.-ni ELNET Konsortsiumi kaudu. Rahastajateks on olnud:

Kultuurkapital,

Avatud Eesti Fond

A. Melloni Fond

ja liikmesraamatukogud (oma eelarvest).

Milline oli seis 2002. a. lõpuks

	Nimetus	Ilmumis-periood	Kokku kirjeid	Esteris kirjeid	Oletatav lõpetamine
1.	Eestikeelne raamat	1525-1917	17 500 nim.	10 900 nim.	2006. a.
2.	Eestikeelne raamat	1918-1944	30 000 nim. 150000 eks.	24 456 nim.	2005. a.
3.	Eestis ilmunud võõrkeelne raamat	kuni 1940	20 000 nim.	1 400 nim.	2009. a.
4.	Eestis ilmunud venekeelne raamat	kuni 1940	9 000 nim.	1 170 nim.	2008. a.
5.	Eesti raamat (sh. muusikateavikud)	1945-1991 (Tallinn) 1945-1994 (Tartu)	130 000 nim. 900 000 eks.	~111 260 nim. / ~889 000 eks.	2003. a.
6.	Eesti raamat (sh. muusikateavikud)	1992-1998 (Tallinn) 1995-1998 (Tartu)	~37 000 nim.	~37 000 nim.	1998. a.
7.	Eestikeelne perioodika	1766-1997	~12 380 nim.?	~8 850 nim./ 180 900 eks. kirjet	2005. a.

8.	Võõrkeelne raamat	kuni 1992 (Tallinn) kuni 1998 (Tartu)		~194 000 / ~228 000	2010- 2013. a.
9.	Dissertatsioonid, teadustööd, väljajäänud nim.	EAR, TÜ		6 178 nim./ 4 523 eks.	2002. a.
	Eestikeelne perioodika	1766-1940	1815 nim.	1 825 / 37 382	2003. a.
	Eestis ilmunud võõrkeelne perioodika	1675-1940	454 nim.	454 / 8 091	2005. a.
	Eestis ilmunud venekeelne perioodika	1675-1940	275 nim.	274 /	2005. a.
	Eesti perioodika (sh. väliseesti perioodika)	1941-1997	~4900 nim. ~21157 ak.	4 284 / 16 718 ak.	2004. a.

- Projekt EESTIKEELNE RAAMAT ...1917

Projekt hõlmab aastatel 1525-1917 ilmunud eestikeelse raamatu konverteerimist.

Tööd teostatakse alates 1. juunist 2000 Eesti Akadeemilises Raamatukogus

2002. a. lõpuks oli sisestatud:

~ **10 906 nimetust**

~ **32 724 eksemplari.**

Tööde plaanitav lõpp on ~ 2006. a.

- Projekt EESTIS ILMUNUD RAAMAT 1918-1944

Projekt hõlmab aastatel 1918-1944 ilmunud eestikeelse raamatu konverteerimist Rahvusraamatukogus ja aastatel 1918-1944 ilmunud vene- ja võõrkeelse raamatu konverteerimist Eesti Akadeemilises Raamatukogus

24 456 eestikeelset nimetust,

~ 1 170 venekeelset nimetust,

~ 1 400 võõrkeelset nimetust,

~ 130 000 eksemplari

Tööde plaanitav lõpp on ~ 2004-2009. a.

- Projekt EESTIS ILMUNUD RAAMAT 1945-1991

Projekt hõlmab aastatel 1945-1991 ilmunud eestikeelse raamatu konverteerimist.

Tööde läbiviimise keskuseks on alates 1. jaan. 1999 Rahvusraamatukogu.

2002. a. lõpuks oli sisestatud:

~ **111 259 nimetust** ja

~ **900 188 eksemplari**

- Projekt EESTI PERIOODIKA

Projekt hõlmab aastatel 1766-1940 ilmunud eestikeelse perioodika ja aastatel 1675-1940 ilmunud võõrkeelse perioodika konverteerimist.

Tööd teostatakse alates 1. jaan. 1999 Rahvusraamatukogus kogude arenduse osakonnas ja Eesti Akadeemilises Raamatukogus

2002. a. lõpuks oli sisestatud:

~ **6 200 nimetust** ja

~ **180 934 eksemplarikirjet.**

Tööde plaanitav lõpp on ~ 2004. a.

- allprojekt DISSERTATSIOONID, TEADUSTÖÖD, VÄLJAJÄÄNUD NIMETUSED jm.

2002. a. käivitus ELNET Konsortsiumi juhatuse ja konverteerimise töörühma otsusega Eesti rahvusbibliograafia konverteerimise raames liikmesraamatukogudes leiduvate ja *Raamatukroonikast* välja jäänud nimetuste sisestamise allprojekt. Samuti otsustati valikuliselt sisestada dissertatsioonid ja teadustöid.

2002.a. lõpuks oli sisetatud:

6 178 nimetust

4 523 eksemplarikirjet

2002. a.-l kulutati projektile 36 422.00

- Projekt VÄLISKIRJANDUSE RETROSPEKTIIVNE KONVERTEERIMINE

Tegemist oli ELNET Konsortsiumi toetusega igale liikmesraamatukogule soovitud valikuga väliskirjanduse sisestamise kiirendamiseks

Projekti kestvus: märts 2001. a. - 2002. a. lõpp.

Kokku on 2002. a. lõpuks selle projekti raames elektronkataloogi sisestatud:

~ 193 610 nimetust

~ 227 838 eksemplarikirjet

Kokku kulutati väliskirjanduse retrospektiivsele konverteerimisele 926 321.20 krooni.

II etapp

ELEKTROONILISE KATALOOGI OSA KASUTUSKOGUST

	Teavikute arv kasutuskogus (jaan. 2006)	Neist kajastatud elektronkataloogis (jaan.2006)	
	Eksemplarid	Eksemplarid	Protsentuaalselt
Eesti Hoiuraamatukogu	463 835	40 142	8,65
Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu	845 669	367 106	43,41
Eesti Kunstiakadeemia raamatukogu	79 773	40 818	51,16
Eesti Meditsiiniraamatukogu	210 129	10 322	4,91
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu	212 920	69 000	32,41
Eesti Maaülikooli raamatukogu	530 931	63 190	11,90
Eesti Rahvusraamatukogu	3 174 373	1 487 902	46,87
Tallinna Keskraamatukogu + harukogud	999 850	792 670	79,28
TLÜ Akadeemiline Raamatukogu	2 517 239	763 805	30,34
Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu	691 164	333 839	48,30
Tartu Linna Keskraamatukogu + harukogud	647 613	499 799	77,17
Tartu Ülikooli Raamatukogu	3 425 523	1 068 209	31,18
KOKKU	13 799 019	5 536 802	40,12

ELNET Konsortsiumi seisukoht:

2003. a.-st rahastavad liikmesraamatukogud konverteerimistöid ainult oma eelarvest.

Kõigil raamatukogudel on plaanid retrokataloogimiseks olemas. Arvatavasti detailselt neid kirjeldada pole mõtet. Nagu vestlusest selgus, enamikel revolutsioonilisi muutusi plaanis ei ole. Tööd tehakse jõudumööda igapäeva töö kõrvalt.

Siiski võiks välja tuua **ettepanekud ja soovid konsortsiumile**, mida ma arvan sooviksid liikmesraamatukogud kuulda:

- 1) Seega oleks vaja konsortsiumi raames koostööd teha **lisafinantseerimise leidmiseks**. Mõned aastad tagasi kulgesid ju retroprojektid üsna edukalt
- 2) **kirjete ostmine**
- 3) **kopeerkataloogimine**

RR konverteerimisosakonnas juhitakse alljärgnevaid projekte:

I 1945-1991. a. Eestis ilmunud raamatute kirjete konverteerimine ja ERB'i laadimine

Seisuga 1. dets. 2005. a.

1945-1991. a. Eestis ilmunud raamatute kirjeid

ERB's 86 492 nimetust

II Väliskirjanduse retrospektiivne konverteerimine

1. Rahvusraamatukokku saabunud võõrkeelsete (v.a. venekeelsete) raamatute kirjete konverteerimine

KOKKU ~140 000 nimetust

KOKKU (2001-2005) on võõrkeelsete (v.a. venekeelsete) raamatute kirjeid konverteeritud **~64 000 nimetust** ja lisatud ~53 600 eksemplari

TEHTUD 45,7 %

Proгноos: valmis **2009**

2. Rahvusraamatukokku saabunud venekeelsete raamatute kirjete konverteerimine

KOKKU ~200 000-220 000 nimetust

KOKKU (2001-2005) on venekeelsete raamatute kirjeid konverteeritud

~81 000 nimetust ja lisatud ~104 000 eksemplari

TEHTUD 40, 5 %

Proгноos: valmis **2013**

RAHATAOTLUSTEST

1) Vene ärimehed 2003 okt.

*Venemaa Raamatupalatist on hetkel võimalik osta **654 000 kirjet kogusummas 1 220 000 rubla** (28.10.2003 Eesti Panga kursiga ca 544 250.- EEK). Ostetav andmebaas hõlmab aastatel 1979-1991 ilmunud kirjandust (varasem periood on Venemaa Raamatupalatis seni elektroonilisele kujule viimata ja hilisem periood on Rahvusraamatukogus elektronkataloogis juba kajastatud). Venemaa Raamatupalat eelistaks saada kogu summat korraga rublades.*

Rahataotlus

VARIANT 1 - KOKKU 458 870.- EEK.

VARIANT 2 - KOKKU 1 327 190.- EEK.

2) Integratsiooni sihtasutus 2004 aprill

Meie raamatukogus väga nõutava, aastail 1979-1991 ilmunud venekeelse kirjanduse kataloogikirjeid (654 000 kirjet) on Venemaa Raamatupalatist võimalik osta 1 220 000 rubla eest (ca 544 000 krooni). Varasem periood on seni ka Venemaa Raamatupalatis elektroonilisele kujule viimata.

Rahataotlus

Projekti kulud aastate lõikes on järgmised:

	2004	2005	2006
Bibliokirjete ost			
Venemaa Raamatupalatist	544 000		
Töötasu	504 700	504 700	504 700
Kokku kulud	1 048 700	504 700	504 700

3) Haridus- ja Teadusministeeriumile üldtaotlustes 2003-2006

KIRJETE OSTMISEST

PAKKUMISED:

1) Venemaa Rahvusraamatukogu 530 000 kirjet kataloogis 1826 – 1917 **2004. oktoober** kataloogi tasuline vaatamine (tõmmata ei saa)

Electronic Union Catalogue of Russian XIX century book (Electronic Archive Corporation)

Koondkataloog Venemaa raamatukogude venekeelsetest raamatutest, mis on välja antud aastatel 1826-1917 Venemaal või mujal.

<http://85.90.96.20>

Laad – bibliograafiline

Otsida ja otsitulemusi saab nii kirillitsas kui ka [translitereerituna ladina tähestikku](#). Kataloogis bibliografeeritud teavikud asuvad järgmistes raamatukogudes: The Russian State Library, The National Library of Russia, The Library of the Russian Academy of Sciences, *The State Historical Public Library*, *The Moscow State University Scientific Library*, *The Saint-Petersburg University Scientific Library*.

Tagasiside teatmesaal@nlib.ee, rara@nlib.ee

2) Venemaa Raamatupalat **2003 märts** kirjete ostmine ja test

654 000 kirjet 544 000 EEK

või 271 000 kirjet 241 790 EEK (piirangud UDK, ilmumise aasta ja koha järgi)

TESTIMISTE KÄIK JA TULEMUSED:

1. Venekeelsete nimetuste konverteerimine ja eksemplarikirjete lisamine peakataloogi alusel sisaldab järgmisi tegevusi:

* dubletsuse kontroll autori, pealkirja, seeria ja kohaviida järgi

* bibliokirje loomine täiskirje (tähistus väli 950|t) tegemise teel kataloogija poolt, mille käigus täiendatakse olemasolevad lühikirjed täiskirjeteks ja lisatakse UDK ja puuduvad eksemplarikirjed, kustutatakse üleliigsed bibliokirjed, eksemplarikirjed viiakse õigete kirjete juurde jne.

3 töötajat mõõtsid **100 nimetuse** sisestamist (valikuta):

* min aeg oli 4 min. ja max aeg oli 25 min. nimetusele

Ühe kirje konverteerimiseks kataloogija poolt kulus keskmiselt **10.6 min.**

PS. Ajalised tulemused ei sisalda aega kaartide valikuks, paljundamiseks ja liitmiseks kaartkataloogi

2. Venekeelsete nimetuste konverteerimine ja eksemplarikirjete lisamine Venemaa Raamatupalatilt ostetud andmebaasi (testpakki) kasutades sisaldab järgmisi tegevusi:

* dubletsuse kontroll autori, pealkirja, seeria ja kohaviida järgi kahes baasis (elektronkataloogis Ester, ostetud baasis)

* valiku tegemine, eksemplarikirjete viimine õigete kirjete juurde ja liigsete bibliokirjete kustutamine

* bibliokirje täiendamine, parandamine (maha võtta varjamise kood, 245 10 asendada 245 00, 500 kustutada ja kollektiiv viia vastutuselasse ja 710 2 teha, 041 keele koodid, 440 alaseeria lisamine, koostajad autoriks jm.)

* puuduvate eksemplarikirjete lisamine

3 töötajat mõõtsid **100 nimetuse** sisestamist (valikuta):

* min aeg oli 2 min. ja max aeg oli 10 min. nimetusele

Ühe kirje konverteerimiseks kataloogija poolt kulus keskmiselt **4,1 min.**

LEIDUMUSEST:

525 testpaki bibliokirjest oli RR peakataloogis 267 ehk 50,86 %

PS. Ajalised tulemused ei sisalda aega kaartide valikuks, paljundamiseks ja liitmiseks kaartkataloogi

Venemaa Raamatupalatilt andmebaasi ostmise

"+"

* leidumuse korral on sisestamise kiirus suurem

* suur kogus kirjeid kohe andmebaasis

"_"

* kirje erineb kvaliteedilt tunduvalt meie baasis olevatest

* leidumuse % võib jääda ~ 50 le (s.h. mitteprofiilne)

* ostuhind on kõrge

LIIKMESRAAMATUKOGUDE VASTUSED VENEK: KIRJETE OSTMISEST:

EAR

Küsimusi tekitas kvalitet, kirjete parandamine, märksõnastamine, otstarbekam on raha kulutada uute kirjete sisestamisele

TPÜ

Parandamine toob rohkem tööd kaasa kui uute sisestamine, hind kõrge

Tln Kesk

Mingine huvi oli kuid suur osa venek. kustutatud ja saavad ka ilma hakkama

Tartu Linnarmt.

Pakkumine hilineb juba. Märksõnastamine?

TTÜ

Ei ole tööjõudu, kirjete kvaliteet?, lihtsam ise teha

TÜ

Kirjed vajavad kohandamist, kõiki kirjeid ei vajata – kulub raha

Ettepanekud:

- kuna Venemaa kirjete hind on kõrge, siis võib-olla oleks otstarbekam kasutada see Konsortsiumilt(?) saadud raha venekeelsete originaalkirjete koostamisele Konsortsiumi projektina analoogiliselt välisraamatute projektile.

- osta juurdepääsuvõimalus Moskva Raamatupalati andmebaasile

- otsida koostöövõimalusi vastastikku kirjete tõmbamiseks Moskva ja Tallinna baasidest analoogiliselt Soome ja Eesti raamatukogude koostöölepingule.

EKA ja KMAR – ei ole huvitatud

KOPEERKATALOOGIMISEST

Kirjanduse leidumus keelte järgi RR's:

saksa keel ~43 %

inglise keel ~29 %

soome keel ~7 %

prantsuse keel ~6 %

rootsi ~3 % + läti tsehhi poola 1 %

1 KATSE

Seni veel sisestamata kirjetest ma valisin välja **100 kirjet** kaartkataloogist, kus kaartitel ei olnud templit elektronkataloogi sisestamise kohta. Nendest kirjetest oli **elektronkataloogis sees 44 bibkirjet**, millest kirjed ja 20 bibkirjet oli pärit koondkataloogist. Kõik need kirjed peab uuesti üle vaatama, vajadusel täiendama (laenukirjed) ja lisama juurde puuduvad eksemplarikirjed.

Elektronkataloogi oleks vaja sisestada 56 bibkirjet koos eksemplarikirjetega. **Nendest 56-st kirjest oli ISBN 6-l kirjel.** kataloogist 1 kirje, mida oleks võimalik kopeerida. Otsida kirjeid välja autori või pealkirja järgi on võimalik, kuid väga töömahukas, kuna sama autori või pealkirjaga võib olla sadu teavikuid. Selline otsing õigustab end siis, kui teosel on väga iseloomulik pealkiri.

Praeguse seisuga järgi ei ole võimalik kopeerida enamikku saksakeelseid kirjeid, mida tegelikkuses on kõige rohkem.

2 KATSE

Kogumis oli 100 kirjet, millest **kopeerida õnnestus 43** (saksakeelseid 18, inglise 14, prantsuse 4, soome 3, läti 2, slovaki 1, ladina 1). Ühe kirje otsimine andmebaasidest, kopeerimine, parandamine ja täiendamine - 7,4 min.

Täiskirjeid oli vaja teha 57 (saksakeelseid 21, inglise 15, prantsuse 8, rootsi 5, tsehhi 3, soome 1, taani 1, itaalia 1, läti 1, poola 1). Ühe kirje otsimine andmebaasidest ja täiskirje tegemine kataloogija poolt - 10,1 min.

Kogumist **26 kirjel oli ISBN**, millega kopeeriti **15 kirjet**.

Need ajalised tulemused ei sisalda aga aega, mis kulub dubletsuse kontrolliks, kaartide paljundamiseks ja liitmiseks kaartkataloogi.

ELNET Konsortsiumil on kopeerkataloogimiseks ettevalmistamisel mõningad lepingud soomlastega ja Põhjamaadega (tasuta) SVUC.

R. Olonen võib seda teemat lähemalt tutvustada

Saksa RR uuritud asja - üksikshaaval tõmmata ei saa MARC Tellida saaks raha eest

Soomlaste läbi on jõudnud inf MARC saab üksikshaaval ja tasuta tõmmata kusagilt ?